

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Laugø Smedie

BYGNINGSOPMÅLING OG -UNDERSØGELSE
SAMT
HISTORISK REDEGØRELSE

HELSINGE KOMMUNES LOKALHISTORISKE ARKIV

LAUGØ SMEDIE
Bygningsopmåling og -undersøgelse
samt historisk redegørelse.

Sats: Helvetica ordinær og IBM 82 C Courier 10

Tryk: NoFo-Print, Helsingør.

Papir: 100 gr. G.print

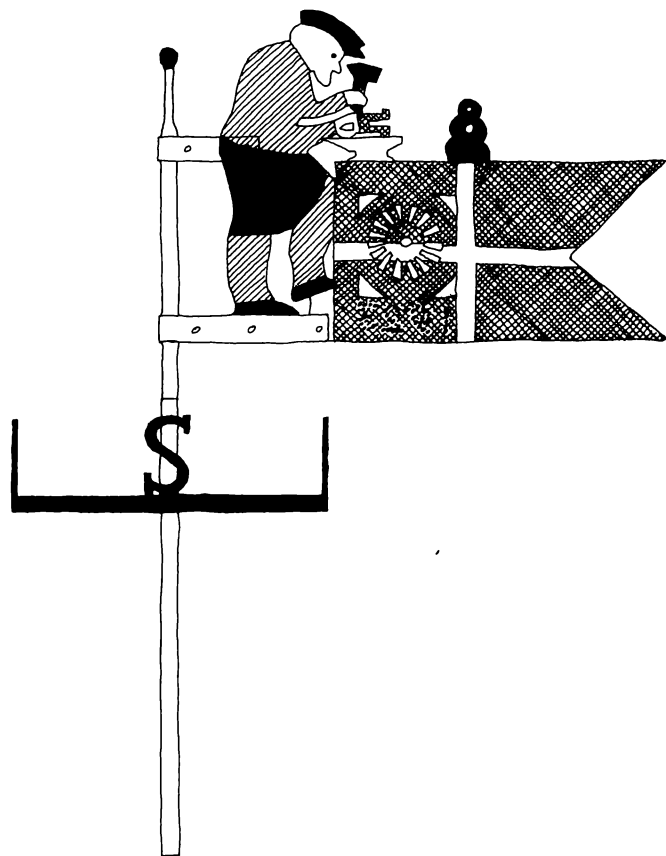
Omslag: Lay-out, tegning, arkitekt Jørgen Thomsen

Tilrettelæggelse: Arkiv- & museumsleder Anders Friedrichsen,
arkitekt Jørgen Thomsen

Foto: Arkitekt Jørgen Thomsen, antikvar René Nanfred

© 1982 Helsingør Kommunes Lokalhistoriske Arkiv, 3200 Helsingør

ISBN 87 87861-04-6

Laugø Smedie

BYGNINGSOPMÅLING OG -UNDERSØGELSE
SAMT
HISTORISK REDEGØRELSE

HELSINGE KOMMUNES LOKALHISTORISKE ARKIV
1982

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	side 3
Laugø Smedie Rapport over bygningsundersøgelse af Arkitekt M.A.A. Jørgen Thomsen	side 5
Laugø gamle Smedie Rekonstruktionsforsøg af Arkitekt M.A.A. Jørgen Thomsen	side 24
Laugø Smedies historie Kortfattet historisk redegørelse af Afdelingsleder Arne Sørensen	side 30

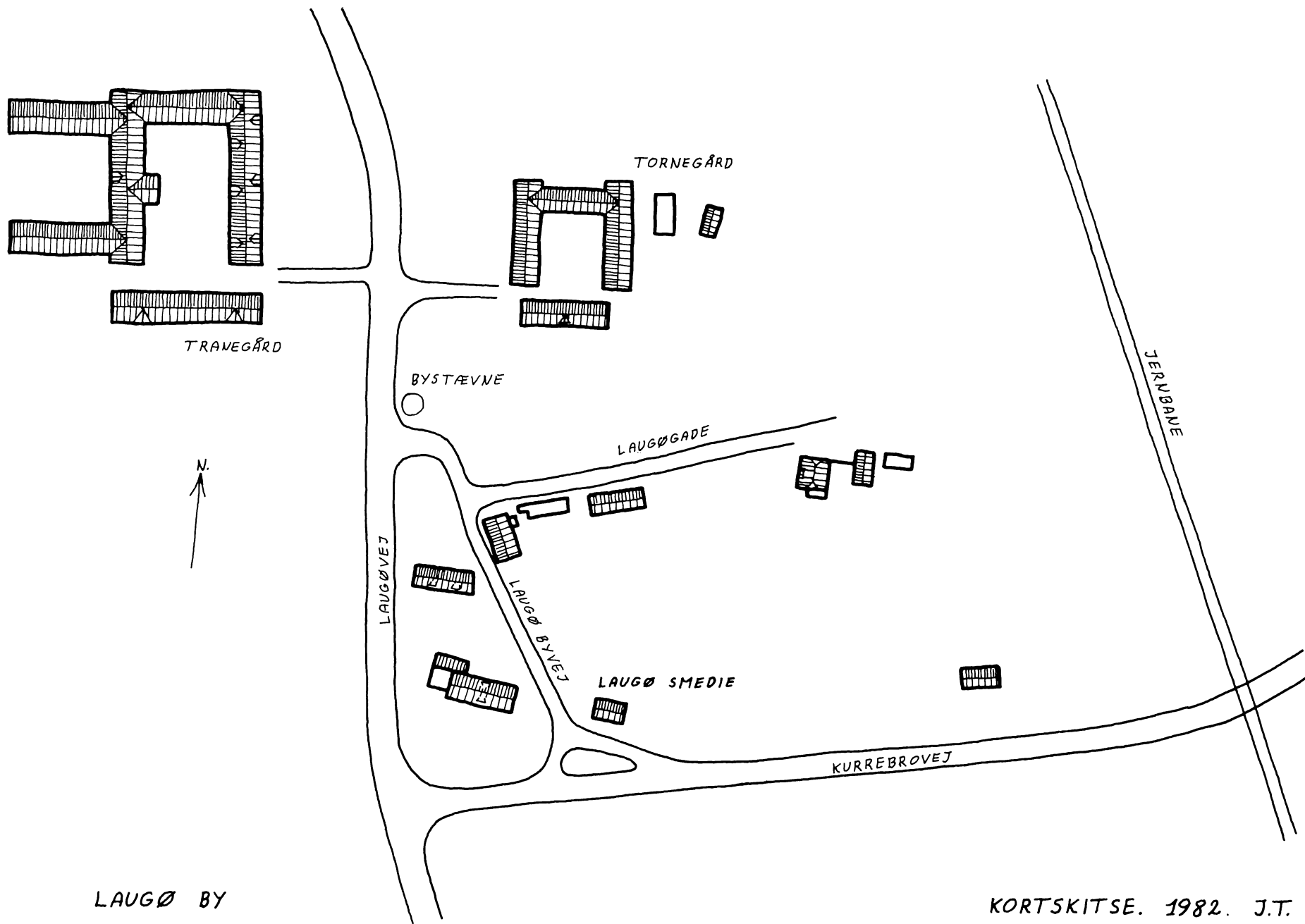
FORORD

Da byrådet i Helsingør Kommune i 1980 vedtog at købe Laugø Smedie med tilhørende omgivelser, var det udtryk for stor fremsynethed, idet man derved bevarede landsbymiljøet og Smedien i Laugø.

Hensigten med denne publikation har været museumsfagligt at dokumentere smedien med dens indhold af værktøjer, maskiner og øvrige inventar, således som den så ud ved overtagelsen. Endvidere har man ønsket, at give kommunens borgere et indtryk af, hvad byrådet her har erhvervet til fællesskabet og dermed bevaret for os og eftertiden. Det er derudover meningen at lade publikationen indgå i et kommende undervisningsprojekt, hvor også den arbejdende smedie vil få en central placering.

Det er vort håb, at Smedien i Laugø må få sin gode plads i kommunens kommende arkiv-og museumsplan, som et levende museum til brug og gavn for vore egne borgere og de mange turister, der gæster vor kommune.

Anders Friedrichsen
Arkiv-og museumsleder.

LAUGØ BY

KORTSKITSE. 1982. J.T.

LAUGØ SMEDIE

Rapport over bygningsundersøgelse.

Denne rapport er udarbejdet på grundlag af udført opmålingsarbejde, bygningsarkæologiske undersøgelser samt foretaget fotoregistrering.

Opmålingstegninger.

Planer:	Plan	1:50	tegning	1.
	Beliggenhedsplan	1:200	-	8.
Facader:	Facade mod syd	1:50	-	2.
	Facade mod nord	1:50	-	3.
	Gavl mod vest	1:50	-	4.
	Gavl mod øst	1:50	-	5.
Snit:	Tværsnit set mod øst	1:50	-	6.
	Længdesnit set mod nord	1:50	-	7.
Detail:	Vindfløj	1:3	forside.	

Beliggenhed.

(Tegning 8).

Bygningen er beliggende på parcel 2 af matr.nr. 6 d, Laugø by, Laugø Byvej 2. På denne grund er bygningen placeret nær sydskellet, og den har gavlene orienteret nærmest øst-vest og forsiden mod syd.

Omkring bygningen findes en nyere markstensbelægning, og foran vestgavlen står et nyplantet kastanietræ. Omtrent samme sted har der tidligere stået et stort gammelt kastanietræ.

Gennemgang af bygningen.

Bygningen generelt.

Huset er opført af 1/1 stens teglmur med udkravet gesims. Taget er et teglklædt heltag. I øst-gavlen står en større skorsten direkte over smediens esse. Vinduerne er støbejernsvinduer med 20 ruder i hver. Hvert vindues øverste del er oplukkelig. Bygningens murværk er berappet og hvidmalet. Sokkelen er sortmalet.

Facaden mod syd.

(Tegning 2).

Hovedparten af denne væg, regnet fra vest, er fra en tidligere mindre bygning. Dog er murværket omkring vinduerne tilpasset de nuværende støbejernsvinduer. Fundamentet under denne ældre del af væggen består af store tilhuggede granitsten, hvorimod den nyere del af væggen (ca. 190 cm fra øst) har betonfundament.

I væggens vestlige del er en malet to-fløjet revleport. Denne portåbning med tilhørende porthammer er helt uændret fra den tidligere mindre bygning. Portfløjene er dog samtidige med den nuværende bygning.

I sydfacaden findes tre vinduer, og i tagfladen findes to fire-rudede støbejernstagvinduer.

Forneden i væggen er der tre gennemborede forankringsbolte, hvortil det indvendige lange værkstedsbord er fastgjort.

Gavl mod vest.

(Tegning 4).

Næsten hele gavlvæggen (pånær 77 cm fra nord) er fra den tidligere bygning. Dog er murværket omkring vinduerne også her ændret.

Som under syd-facaden er der også her granitfundament under den ældre del og støbt fundament under den nyere del.

I sydsiden af gavlen er der anbragt en malet revlehalvdør. Denne døråbning er som portåbningen uændret fra den ældre bygning. Foran døren ligger et granittrappetrin.

Skråt nedenfor gavlens nordligste vindue er en lille jernlem.

Syd for døren er ophængt en postbrevkasse.

I gavltrekanten er isat et nyere to-rammet trævindue med tre ruder i hver ramme.

Over gavlen er der på rygningen en malet vindfløj, som forestiller et splitflag med et hjul bag dannebrogskorset, og bag flaget står en smed med hammer og hestesko, og endelig står armbolt og klukflaske oven på flaget. (Se publikationens forside).

Facaden mod nord.

(Tegning 3).

Hele denne væg er fra den nuværende bygning og har derfor støbt beton-fundament.

Her er fire regelmæssigt anbragte vinduer.

Forneden i væggen er der 11 gennemborede bolte til forankring af de indenfor stående maskiner m.m.

Gavl mod øst.

(Tegning 5).

I gavlens sydside er der en malet revledør. Ved denne dør er der forneden en indmuret stabel fra en tidligere dør.

Midt på væggen er en lille jernlem ind til essen.

Nogenlunde jævnt fordelt over gavlen er der i gesimshøjde fem indmurede forankringsjern til fastholdelse af spær i en nu nedrevet halvtags-træbygning.

Grundplanen.

(Tegning 1).

Bygningens stueetage består af et rum med esse midt på østvæggen. Essens blæsebælg er monteret på nordsiden af essen. Under essen findes et brændselsrum.

Rummets gulv er lerstampet med et overlæg af sod, jord og jernspåner m.m.

Ca. midt i gulvet ses fundamentet fra essen i den ældre bygning. Dette fundament består af to rækker syldsten, som har båret ildstedsvangerne (stenen i det syd-vestre hjørne mangler). Vanger-

ne har været orienteret nord-syd, og ildstedsåbningen har været mod syd. Mellem syldstensfundamenterne - under ildstedet - er et teglstensgulv med teglsten på kant. Ved det syd-vestre hjørne af essen ses en lille fordybning i lergulvet.

Bjælkelaget.

(Tegning 1 og 7).

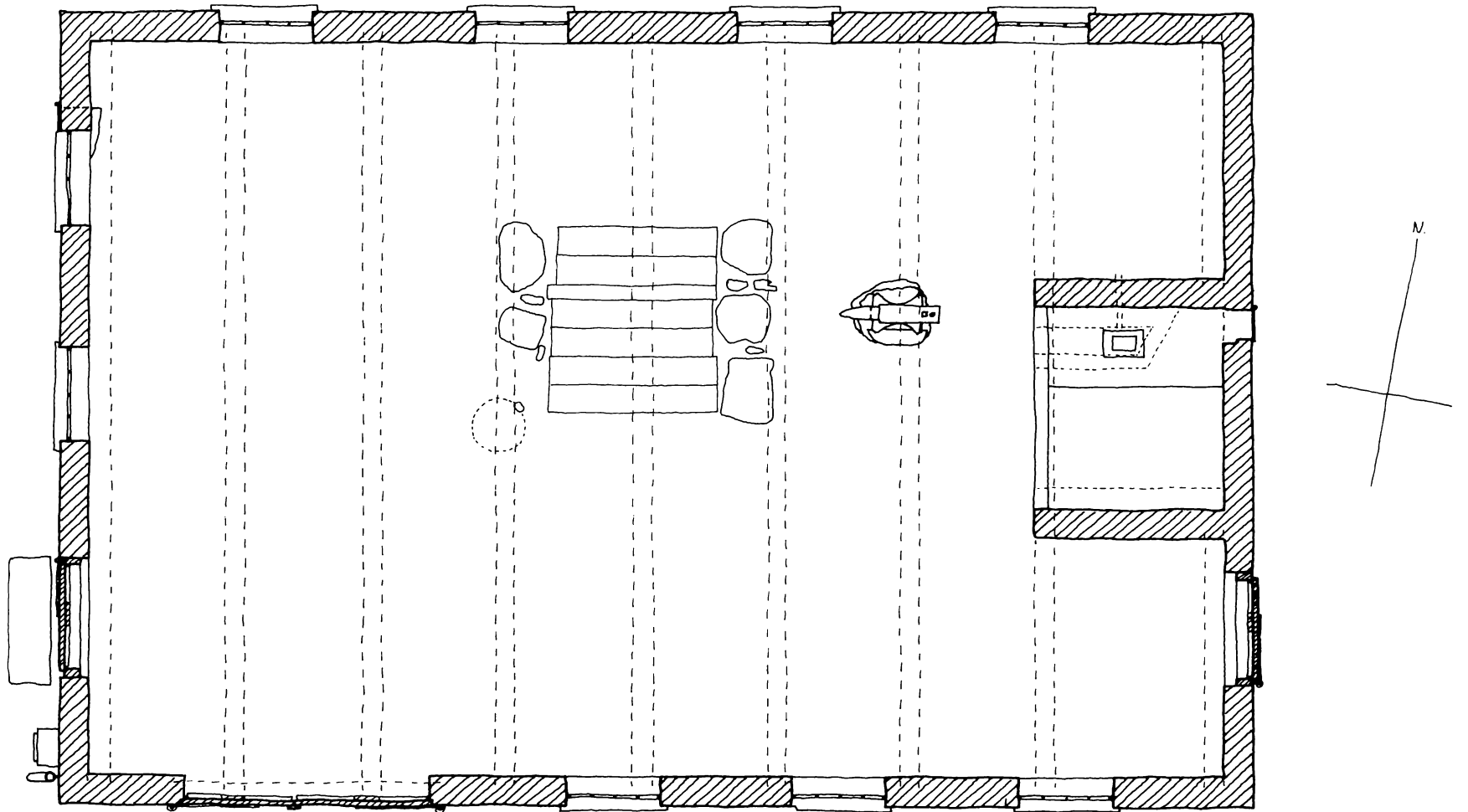
I den tredie bjælke fra øst (bjælken foran essen) er indhugget forskellige initialer og årstal.

Loftetagen.

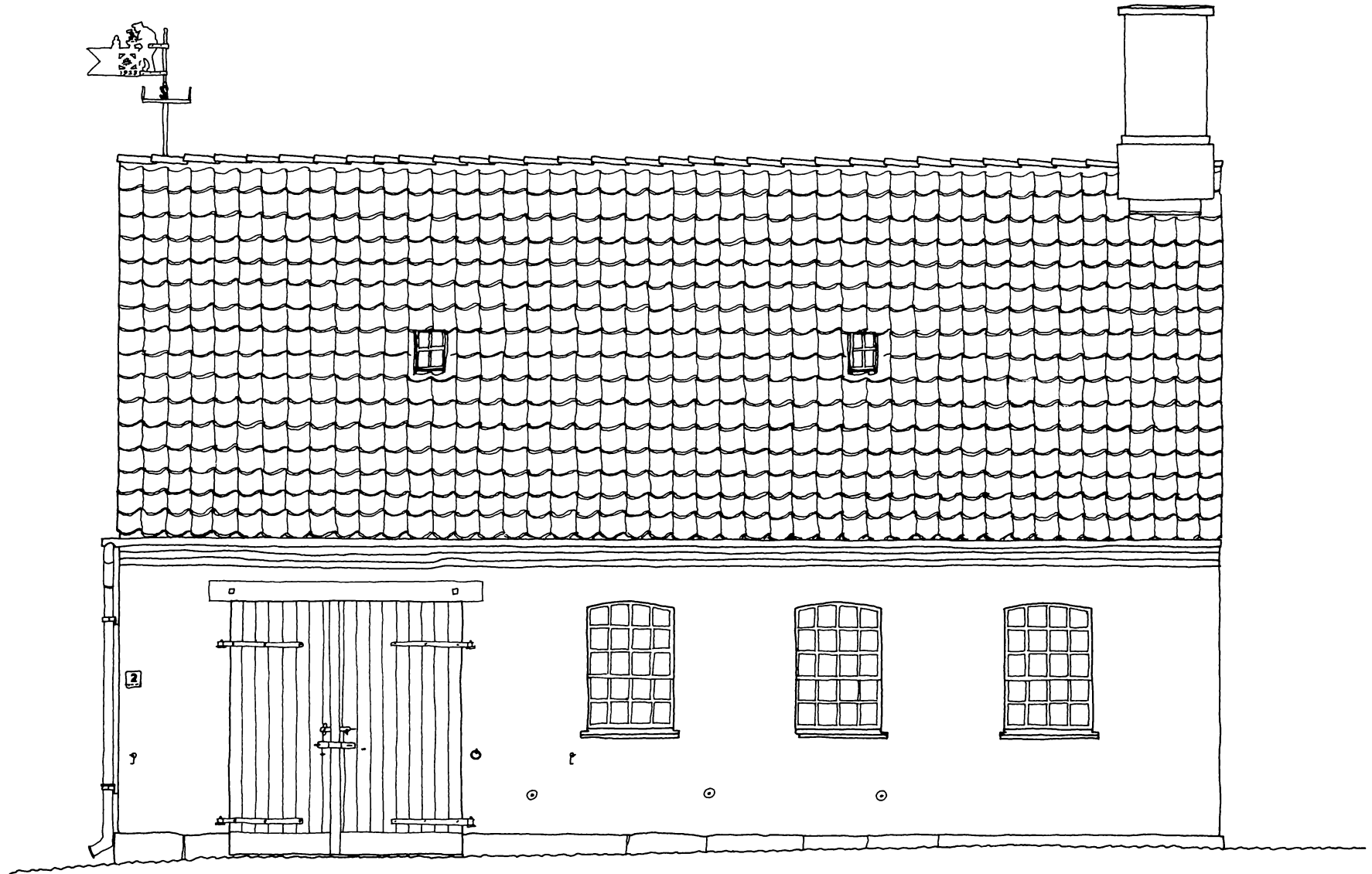
(Tegning 6 og 7).

Ved vest-gavlen er der over to spærfag indrettet et lille kammer. Herudover er loftrummet ikke opdelt.

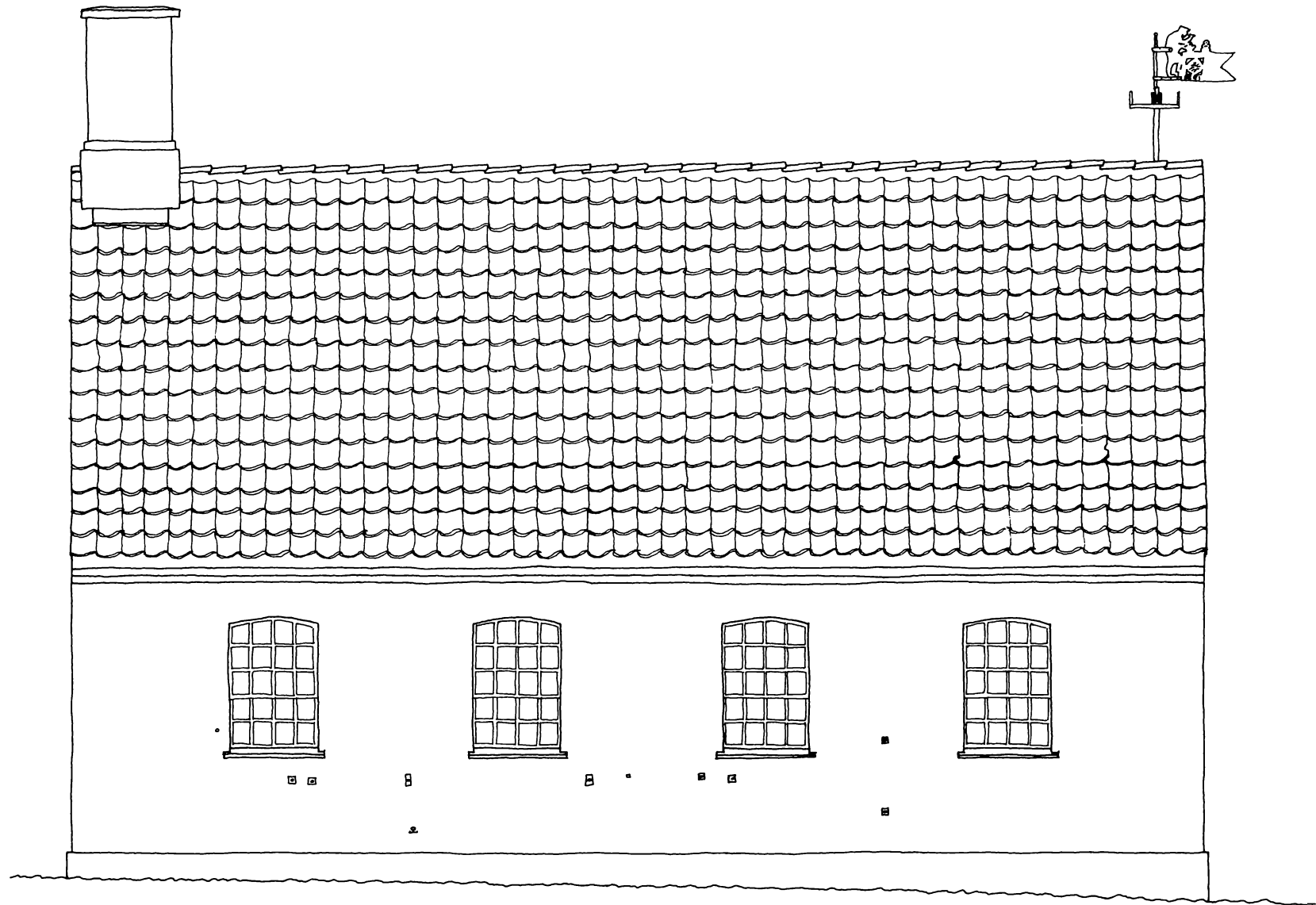
På grund af brand er den østre del af gulvet fornyet. De to østre spær er brændte i overfladen, og der er påsat nyt tømmer på siden af hjælpespæret mellem første og andet spær fra øst.

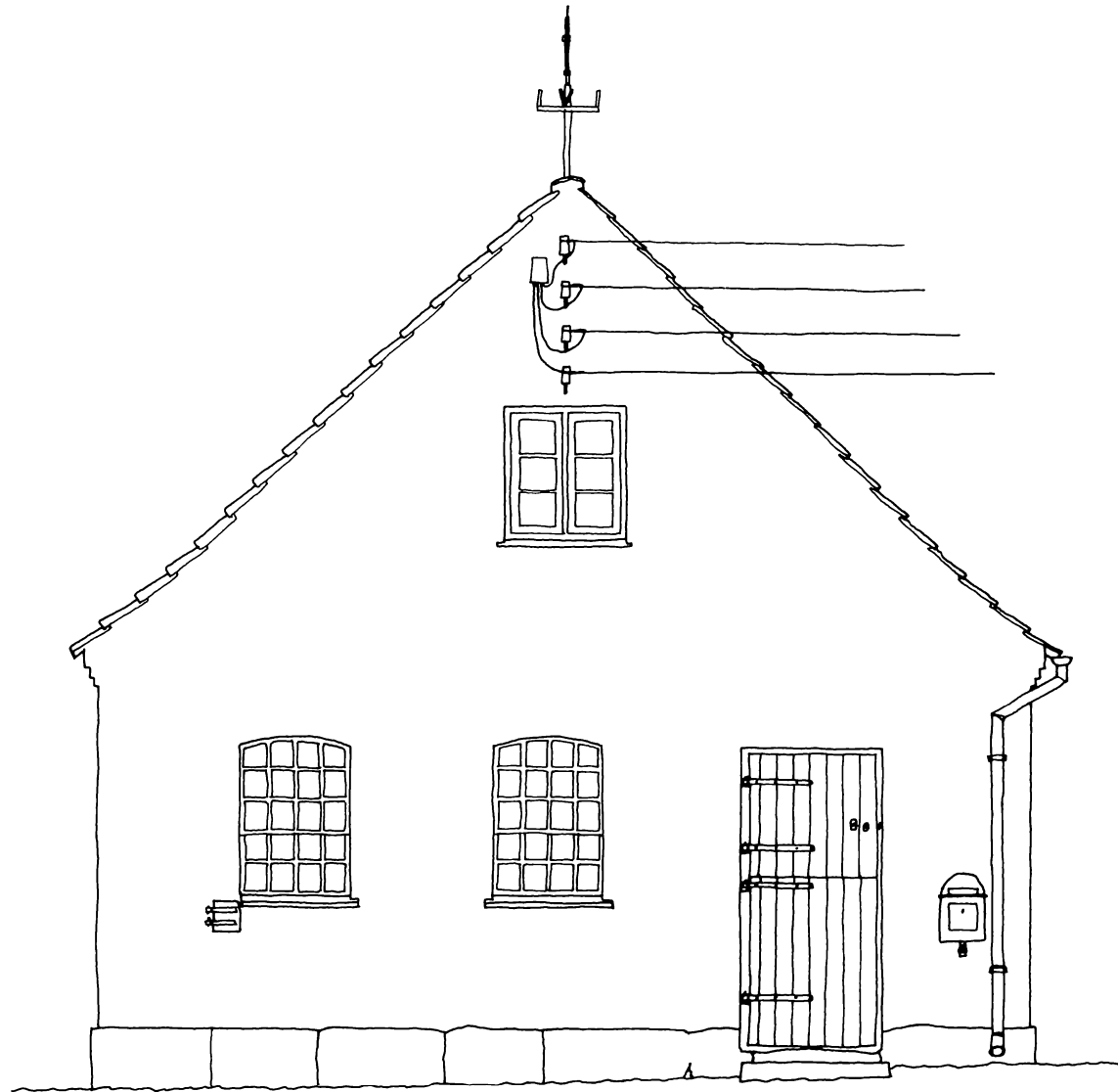
Tegning 1 Plan

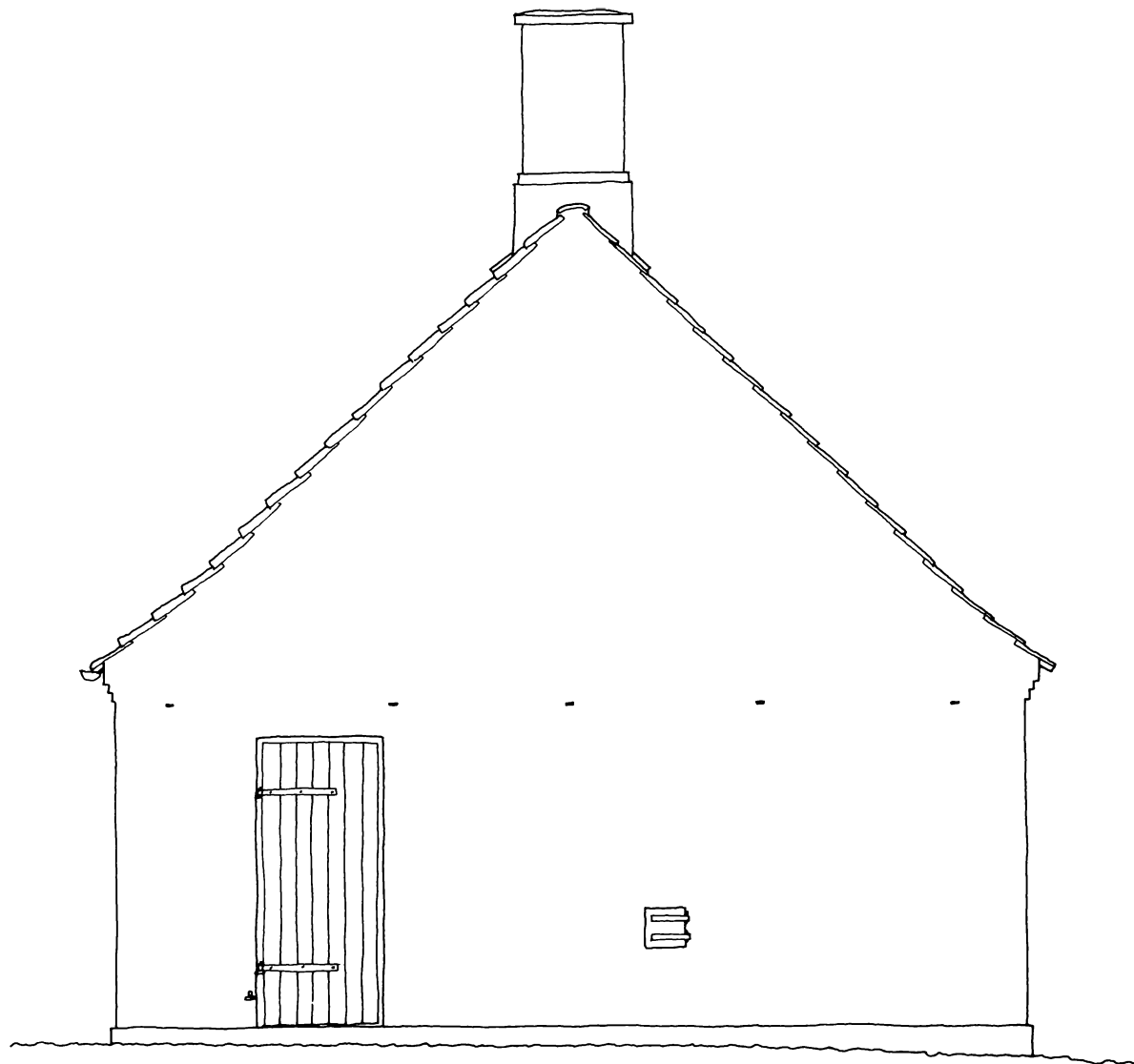
Tegning 2 Facade mod syd

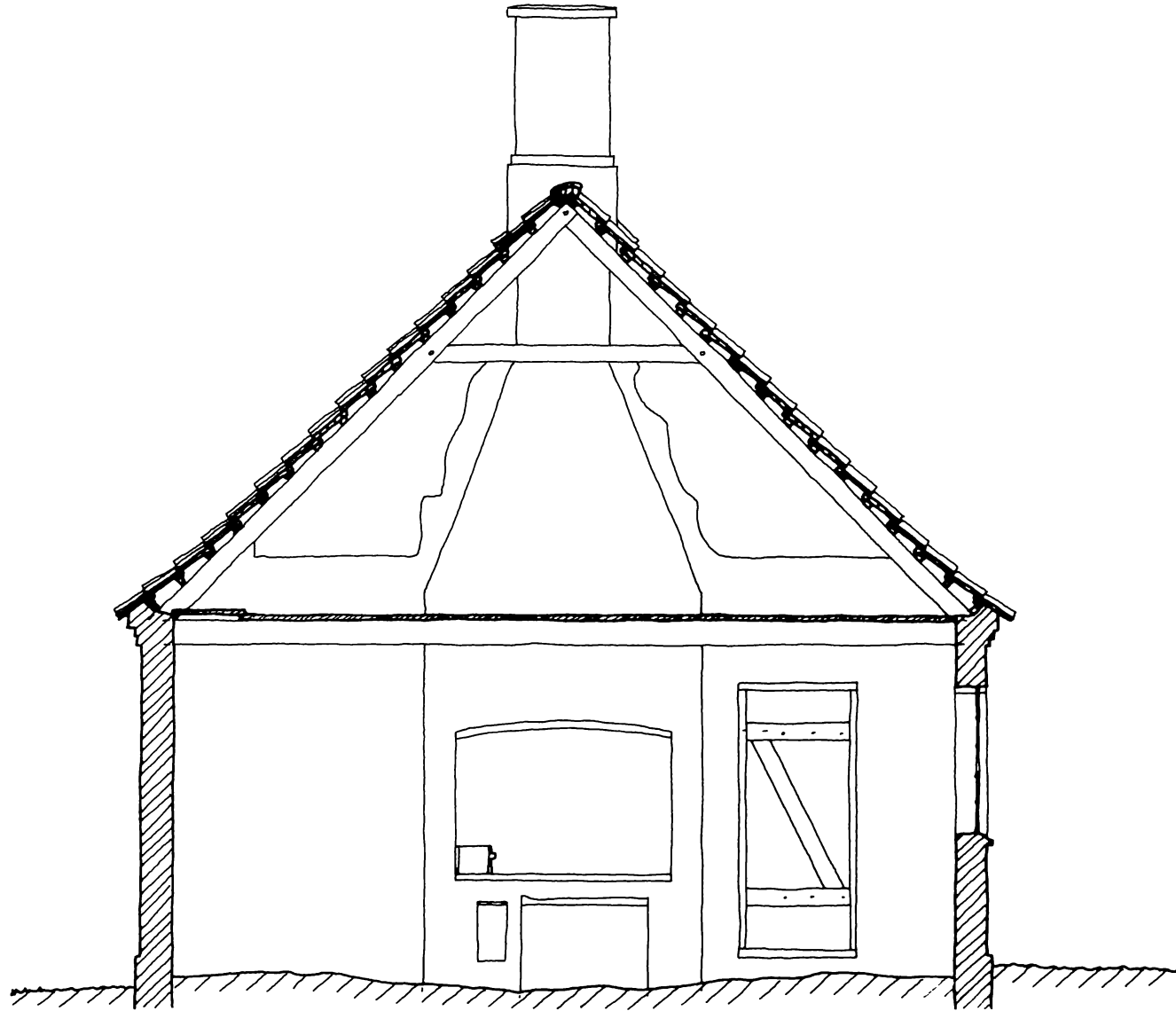
Tegning 3 Facade mod nord

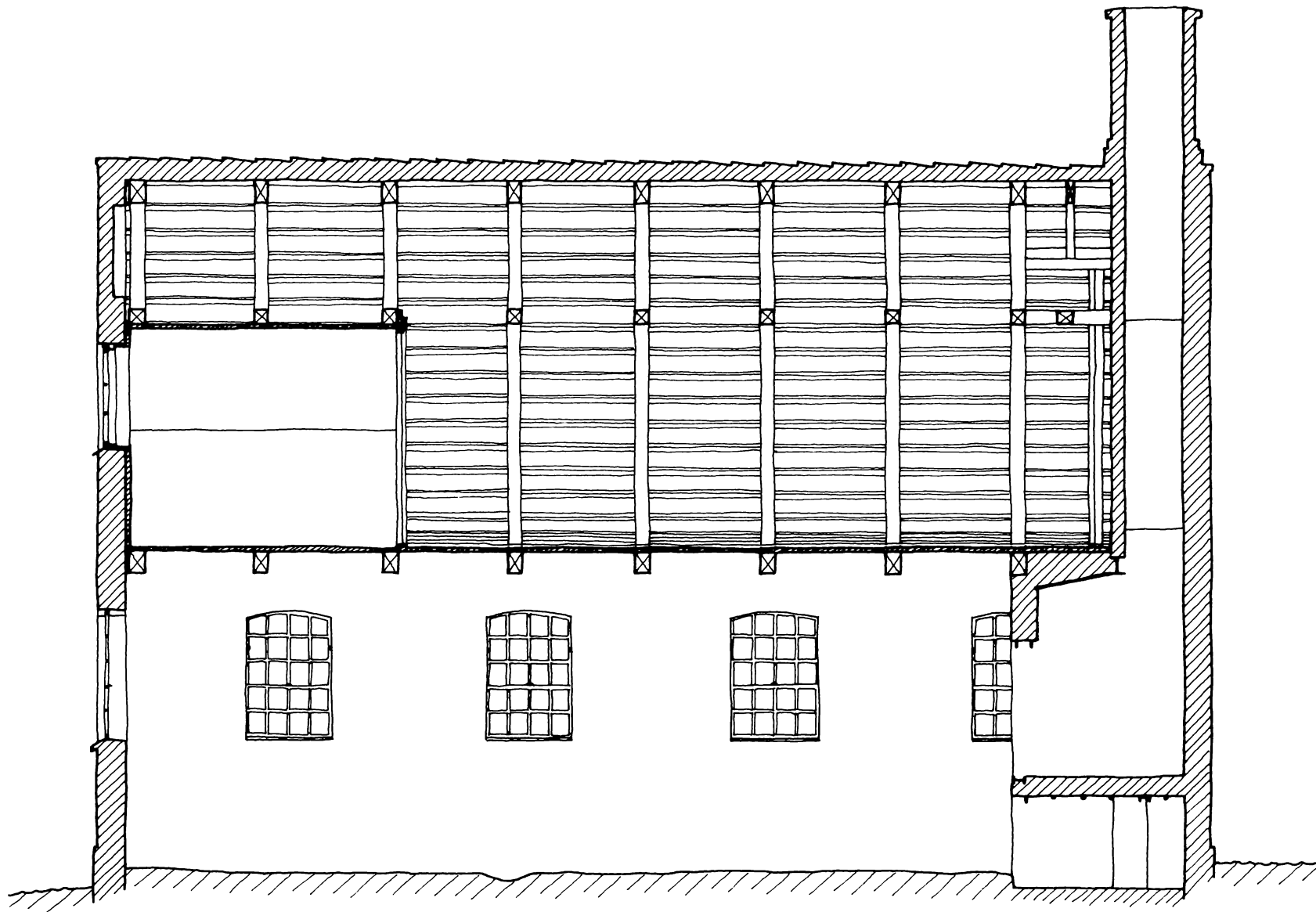
Tegning 4 Gavl mod vest

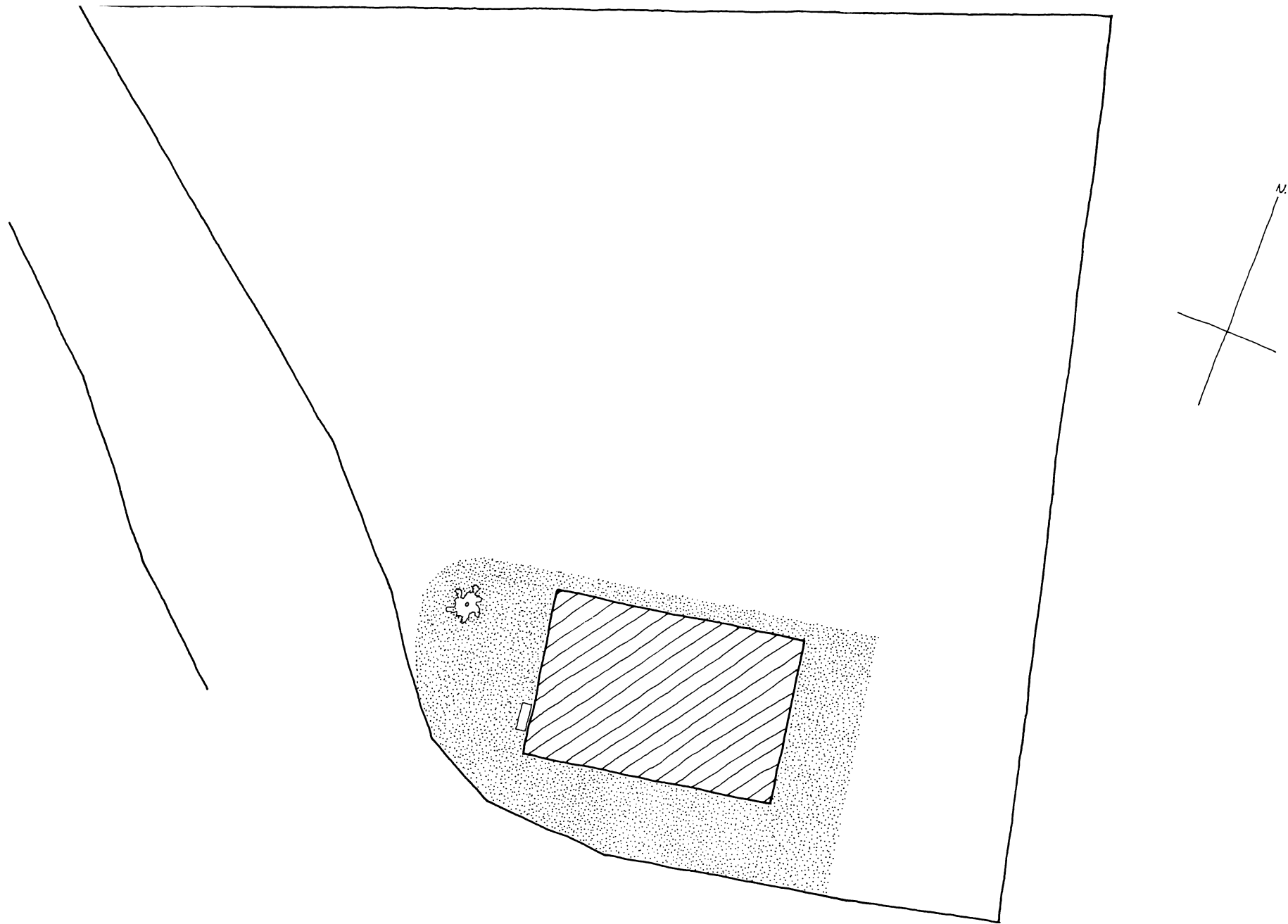
Tegning 5 Gavl mod øst

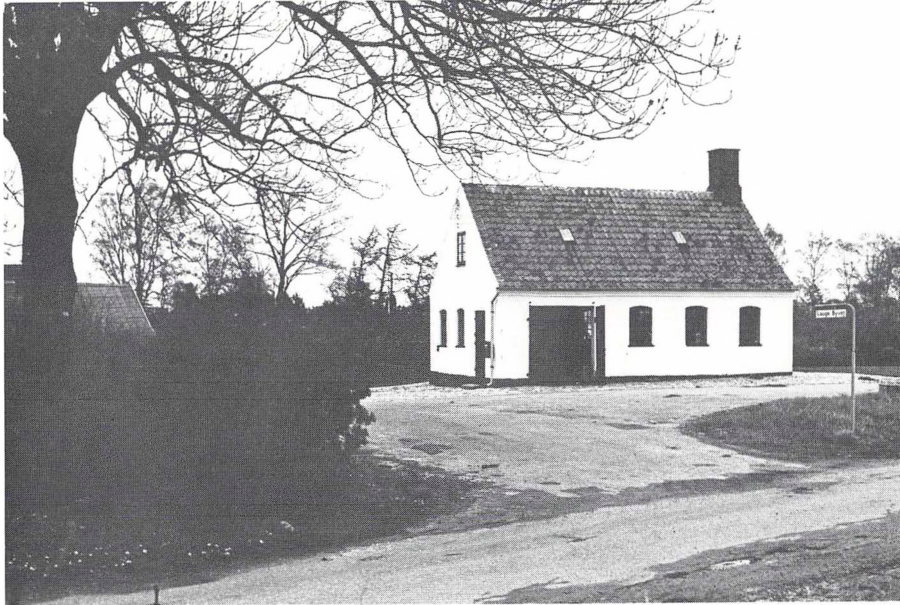
Tegning 6 Tværsnit set mod øst

Tegning 7 Længdesnit set mod nord

Tegning 8 Beliggenhedsplan

Laugø Smedie set fra Kurrebrovej

Smedien set fra Laugø by

Smedien set fra syd-øst med boligen til venstre

Smedien set fra øst

Facaden mod syd

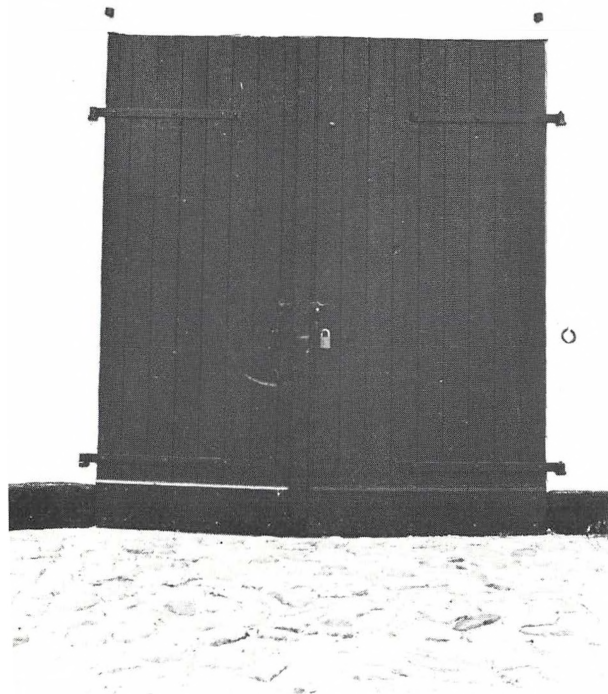
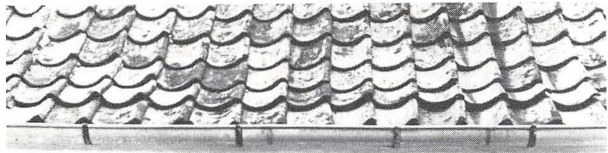
Bygningens bagside mod nord

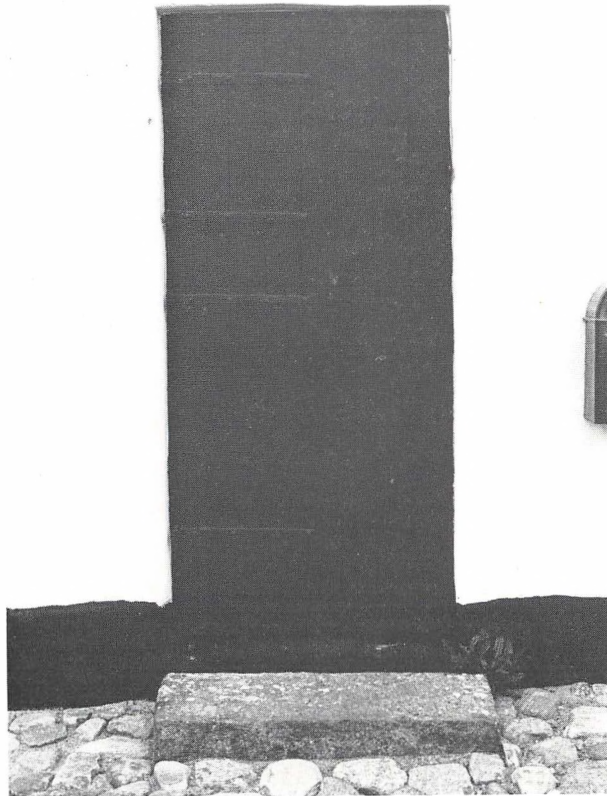
Gavlen mod vest

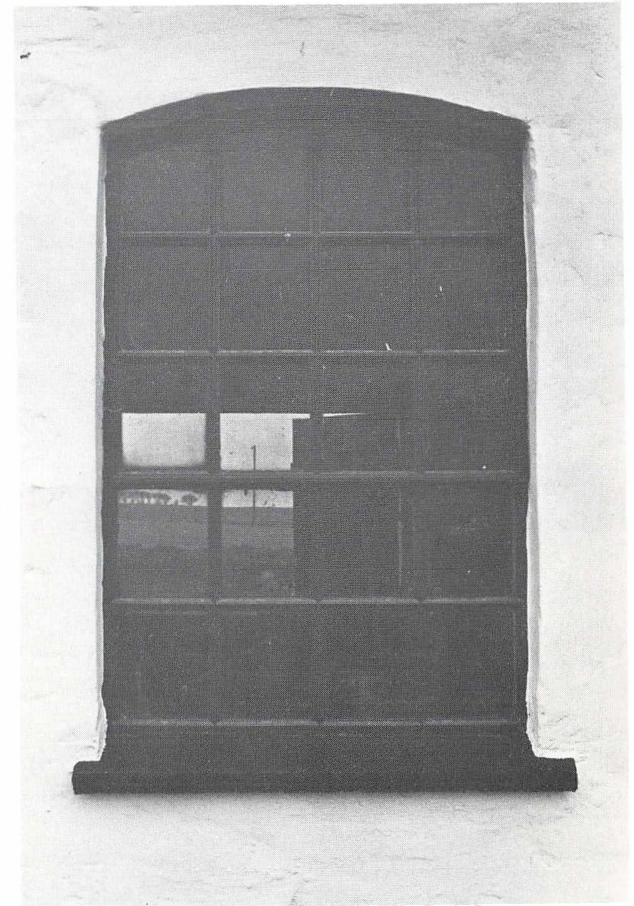
Gavlen mod øst

Sydfacadens port

Vestgavlens dør

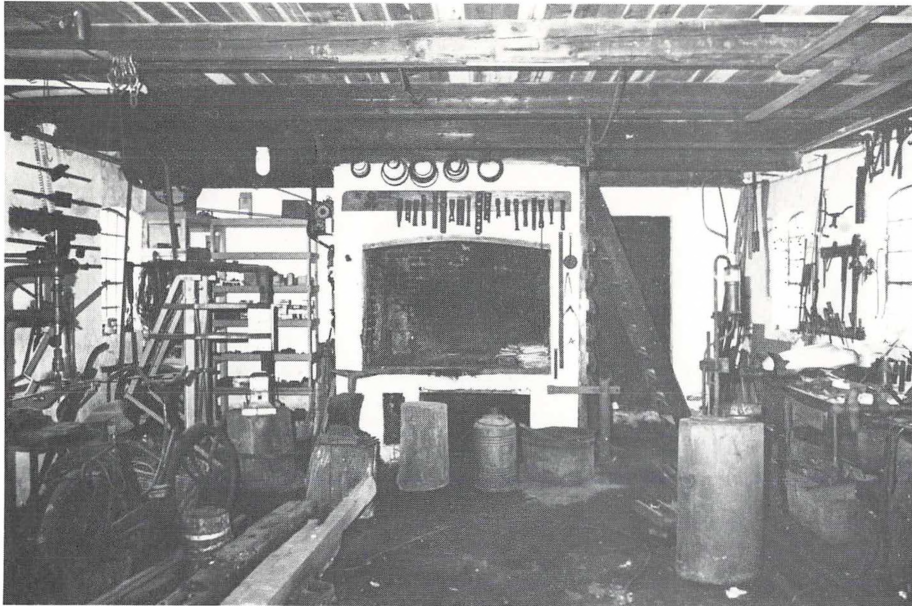
Støbejernsvindue

Vindfløjen over vestgavlen

Udsnit af tagfladen

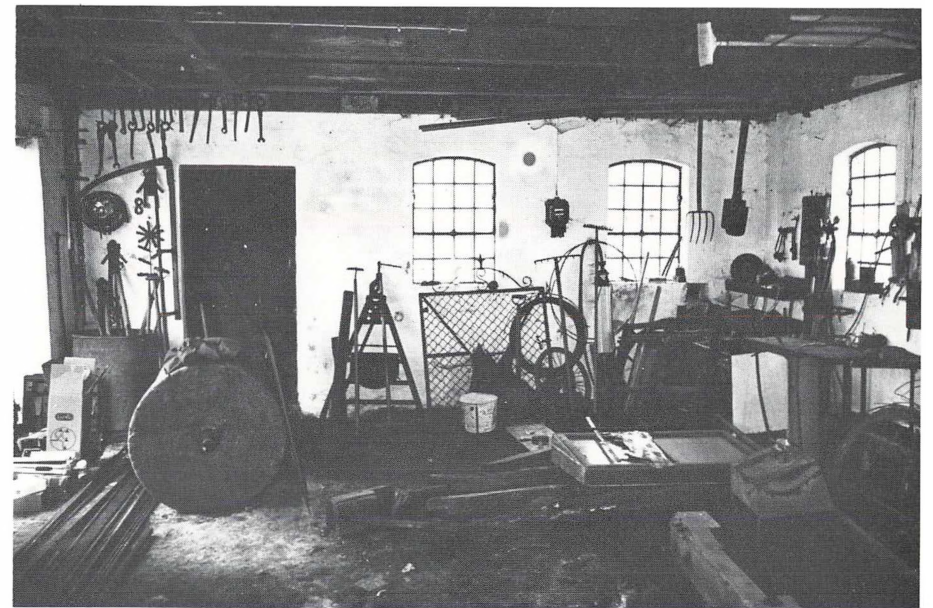
Værkstedet set mod øst med essen

Rummets syd-øst hjørne med værkstedsbordet

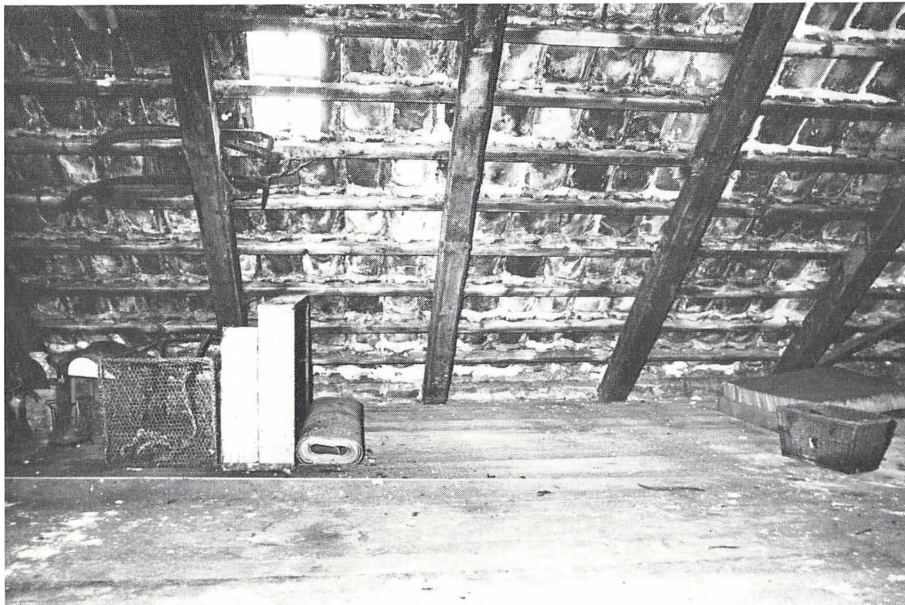
Det syd-vestlige hjørne med porten

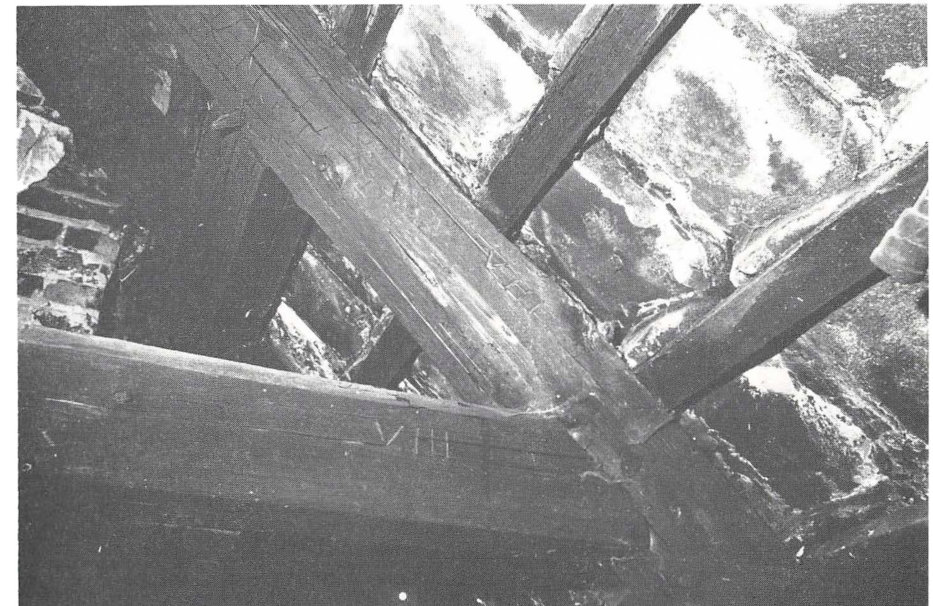
Værkstedet set mod vest

Fundament og gulv fra den tidligere smedies esse set fra øst

Den indvendige tagflade set mod syd

Tømmermærker ved hanebåndssamling

LAUGØ GAMLE SMEDIE.

Rekonstruktionsforsøg.

Rekonstruktionsforsøget viser situationen kort før ombygningen og udvidelsen til den nuværende bygning omkring 1924. Forsøget er udarbejdet på grundlag af eksisterende spor i den nuværende bygning samt på grundlag af gamle fotos af den gamle smedie.

Den nuværende bygnings grundplan er stipleet ind på tegning A.

Den gamle bygnings vestgavls udstrækning er givet, da den nord-vestlige hjørnesokkelsten stadig ligger på sin oprindelige plads. Derimod er sydvæggens længde ikke ligeså sikker, og derfor er østgavlen placeret efter måling på foto.

Port og dør er anbragt i de samme åbninger som i den nuværende bygning. Disse åbninger blev som tidligere nævnt ikke ændret ved ombygningen. Vinduesstørrelse og -placering er målt på foto.

Smediens ildsteds fundament er stadig ret intakt i gulvet i den nuværende bygning.

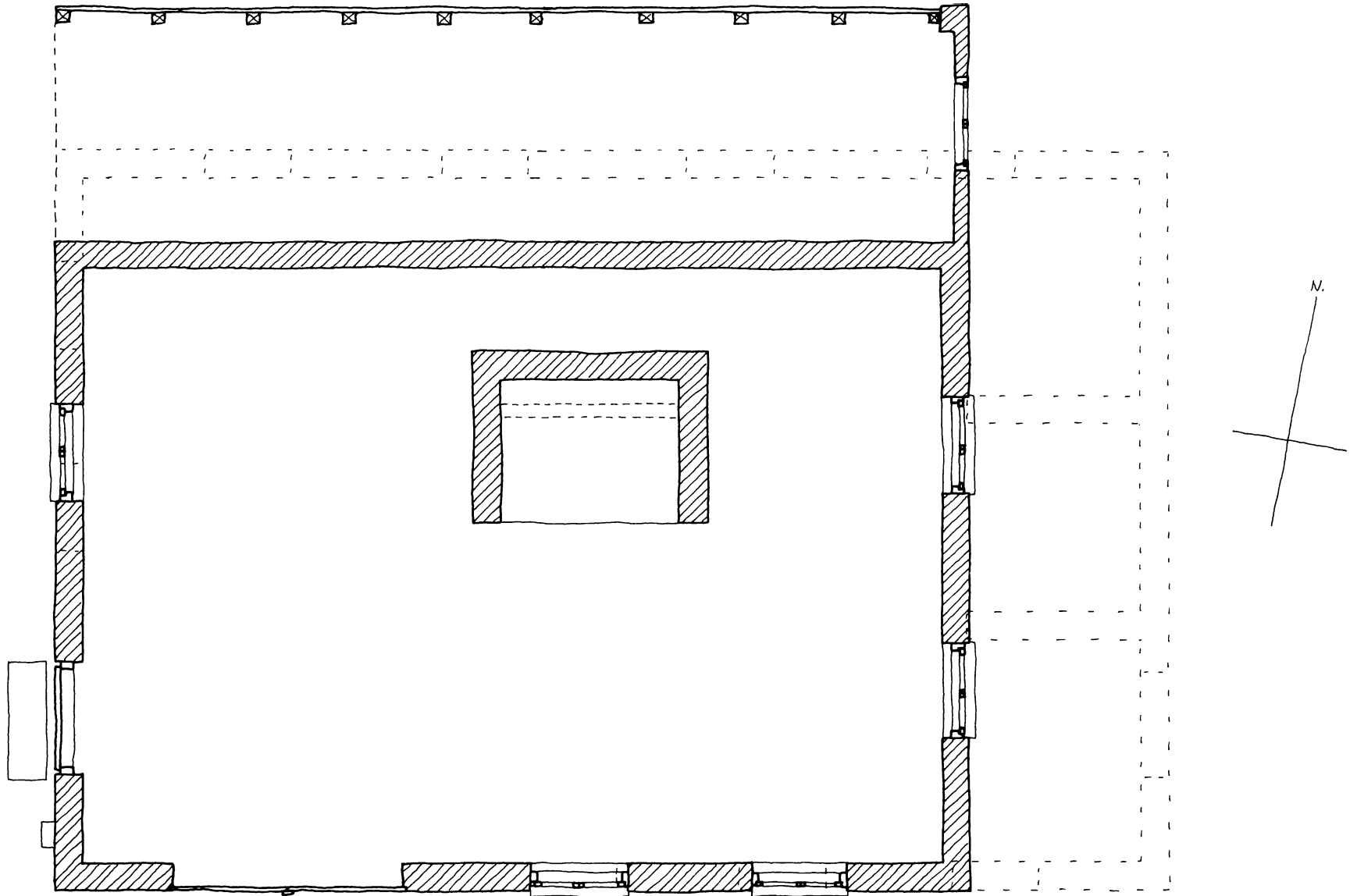
Stråtagets og skorstenens udformning er ligeledes aflæst af fotos.

Mure og skorsten var på dette tidspunkt hvidkalkede. En del af stråtaget var nyt, ligesom skorstenen var ret ny.

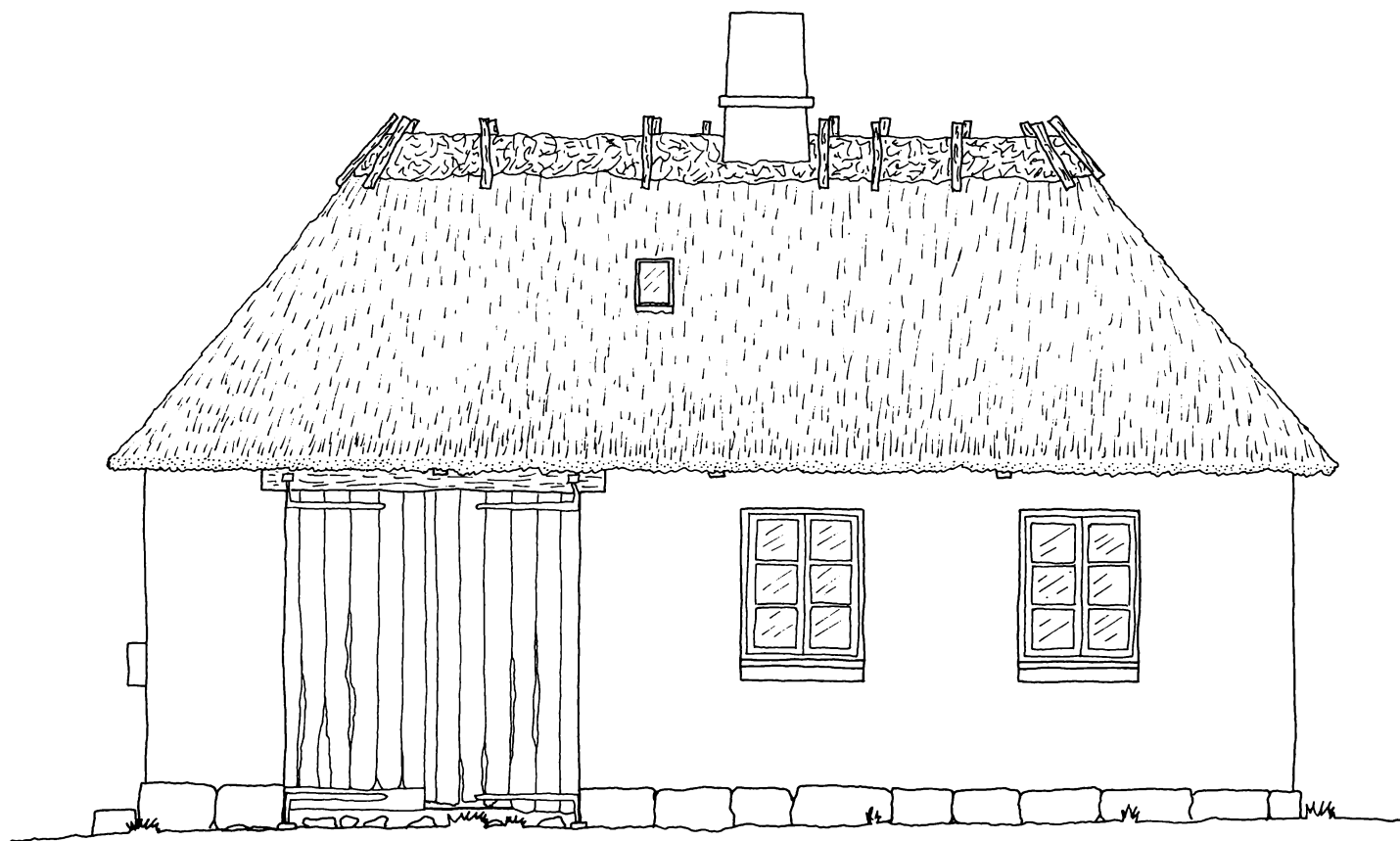
Halvtagskuret på bygningens nordside havde samme længde som selve smedien, og bredden er tilnærmeligvis givet efter måling på foto.

På et endnu ældre foto (omkring 1910) står bygningens ydervægge i blank mur. Stråtaget er gammelt og meget tyndslidt. Skorstenen er temmelig skæv. Der er intet skur på bygningens nordside. Et stort kastanietræ står ud for vestgavlen lige i vejkannten (omkring 5 m fra bygningen).

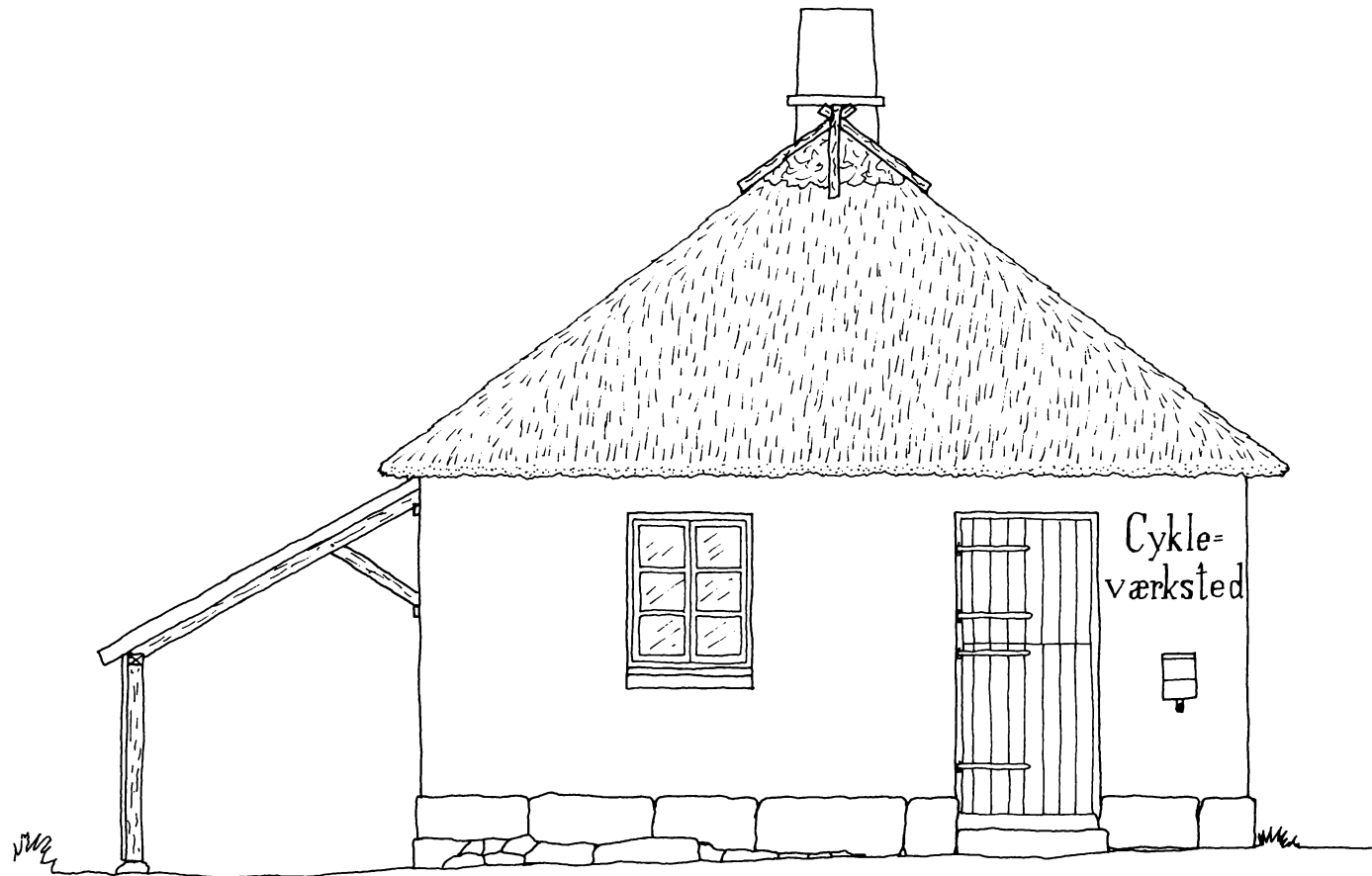
Tegninger: Plan	1:50	tegning A.
Facade mod syd	1:50	- B.
Gavl mod vest	1:50	- C.

Tegning A Plan

Tegning B Facade mod syd

Tegning C Gavl mod vest

Laugø gamle Smedie omkring 1910

Laugø gamle Smedie omkring 1925

Laugø Smedie 1980

LAUGØ SMEDIES HISTORIE

- korte træk om smedien og nogle af dens ejere

Smedemester Laurits Nielsen
1923-1980.

Købet forberedes.

Laurits Nielsen møder
smedemester Martin Mathiasen

Handelen gennemføres

Laugø Smedie blev erhvervet af Helsingør Kommune i 1980 fra fru Ellen Nielsen. Hendes mand, smedemester Jørgen Laurits Nielsen fra Sletelte (Født 2. oktober 1899 og død 7. april 1980), købte Smedien i Laugø 1. november 1923.

Laurits Nielsen arbejdede inden købet i 1923 på Gribskovbanens forlængelse fra Helsingør til Tisvildeleje. Han havde da på et tidspunkt hørt, at smedien var til salg.

En dag var han kommet kørende forbi smedien og tænkte, at den smedie var for forfalden til at købe! Smedien var dengang forsynet med stråtag, ligesom gården og var ikke i bedste stand!

Der var imidlertid andre arbejdere ved banen, der var interesserede i at købe! Baneformand Rye og smedesvend David Nielsen (senere Ørby Smedie) havde hele sommeren talt om at købe Laugø Smedie i fællesskab, men det kneb med at skaffe pengene.

Laurits Nielsen derimod havde sparet en skilling op, og han blev på trods af bygningernes tilstand efterhånden mere og mere varm på at købe. Da han en dag cykler hjem fra arbejdet, møder han smedemester Martin Mathiasen, der går på marken og slår græs til sin køhvorefter de to falder i snak. Laurits vil gerne forpagte smedien, men Martin Mathiasen fortæller, at han er ved at være en gammel mand, hvorfor han kun vil sælge.

Den efterfølgende lørdag skaffede Laurits Nielsen sig et par kautionister, hvorefter han drog til Laugø og købte smedien!

Den samlede pris var 8.000 kr. Jord samt fast ejendom blev opgjort til 7.000 kr. og de resterende 1.000 kr. var vederlag for værktøj og afståelse af forretningen. De 7.000 kr. skulle danne beregningsgrundlaget for stempelpenge til skødet, og det beløb sig til den netto sum på 20 kroner og 20 ører. Udbetalingen var 1.500 kr., og resten 4 3/4% obligationer udstedt af sælger.

Matrikelnumrene
Hartkorn

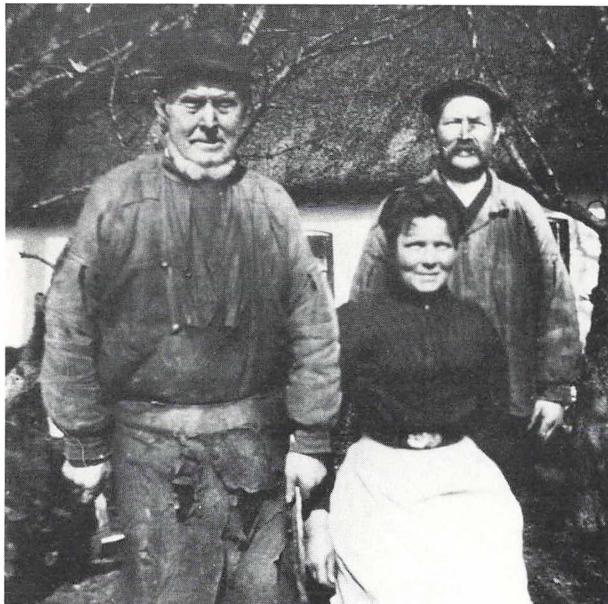
Ejendommen var dengang matrikuleret 38 a og 6 d Laugø By, Helsing Sogn og skyldsatsat for tønner Hartkorn: 38 a 1 3/4 Alb. (Album) og 6 d 1 1/2 Alb. Ligeledes var der i købesummen indeholdt en jordlod matr. nr. 34, Laugø By som var skyldsatsat til hartkorn: 1 Skp. (Skæppe) 2 Fdk. (Fjerdingkar) 1/4 Alb.

Ejendommens omfang
Smedien ombygges 1924

Den faste ejendom omfattede foruden smedien en fir-længet gård - delvis i bindingsværk. Laurits Nielsen nedrev de tre udlænger, således at kun stuehuset står tilbage idag. Under nedrivningen af længerne stødte man på bygningsrester, der kunne tyde på, at smedien havde ligget på samme side af vejen som stuehuset, parallelt med dette. Samtidig hermed blev smedien bygget større og fik sit nuværende udseende.

Smedemestrene Peter Martin Mathiasen
og Niels Mathiasen
1852-1923

Som nævnt var smedien før 1923 ejet af Peter Martin Mathiasen, født 1868 i Laugø. Denne flyttede efter salget til Helsing, hvor han byggede sig et hus. Han levede en kummerlig tilværelse sine sidste år og døde i 1947. Martin Mathiasen havde som den ældste af to sønner overtaget smedien efter faderen Niels Mathiasen, født 20. juni 1832. Denne virkede i smedien til sin død 23. marts 1918. Han var gift med Johanne, født 23. november 1833 og død 23. februar 1900. De havde sammen 7 børn, hvoraf dog de to døde i 5-6 års alderen.

A

A. Foran smedens stuehus ca. 1910. Yderst t.v. smed Niels M. Mathiasen, dernæst datteren Mathilde og bagerst sønnen Peter Martin Mathiasen.

B. Smediens vestgavl 1924. Yderst t.v. smed Laurits Nielsen. Drengen (nr. 3 fra venstre) er nuv. murermester Sigurd L. Pedersen og yderst t.h. Marinus Pedersen, bror til Sigurd Pedersen.

C. Smedemester Laurits Nielsen med sin »Velocipede« på Kildemarkedet i året 1934.

B
32

C

